

Beoordelingstabel voorstellen Klimaatfonds MJP 2024							
Perceel	Klimaatfonds	Sector	Omschrijving maatregel	Overhevelen naar departement	Cumulatief bedrag	Voorwaarde	Toelichting beoordeling
Kernenergie							
Kernenergie		Elektriciteit	Bedrijfsduur-verlenging Borssele	EZK	10,000	Onder voorbehoud van goedkeuring van de Europese Commissie.	Toekennen. Er wordt nog gewacht op goedkeuring vanuit de Europese Commissie. Wanneer deze goedkeuring gegeven is, kunen de middelen besteed worden. Middelen zijn nodig voor het uitwerken van de mogelijkheden rondom de bedrijfsduur-verlenging Borssele. De voorstellen dragen bij aan de operationele doelstelling van het perceel (het onderzoeken van het veilig en doelmatig verlengen van de levensduur van Borssele) en de bestedingsdoelen van het fonds (een broeikasgasvrije energievoorziening in 2050). Als uiteindelijk geen goedkeuring wordt verleend, vloeien de middelen terug naar het perceel.
Kernenergie		Elektriciteit	Onderzoeken nieuwbouw kerncentrales	EZK	117,000		Toekennen. Betreft aanvullende onderzoeken t.b.v. de bouw van twee nieuwe kerncentrales. De maatregelen binnen het voorstel sluiten aan op de operationele doelstelling van het perceel, namelijk het voorbereiden van de bouw van twee nieuwe kerncentrales. Het vroegtijdig betrekken van de vendors wordt gedaan. Daarnaast draagt kernenergie bij aan de transitie naar een broeikasgasvrije energievoorziening in 2050.
Kernenergie		Elektriciteit	Kennisinfrastructuur	EZK	65,000	Onder voorbehoud van goedkeuring van nadere uitwerking, mede op basis van het in 2023 verwachte advies.	Deels toekennen. Voldoet deels aan voorwaarde. Voldoende uitgewerkt voor het overhevelen van een deel van de middelen € 25,5 van de € 65 mln.). De rest (€ 39,5 mln.) wordt omgezet in een reservering voor het MJP 2025. Een sterke nucleaire kennis- en onderzoeksinfrastructuur is randvoorwaardelijk voor het veilig kunnen uitvoeren van de ambities op het gebied van kernenergie.
Kernenergie		Elektriciteit	Uitvoeringslasten	EZK	62,000		Toekennen. Het hebben van voldoende uitvoeringscapaciteit is randvoorwaardelijk voor het veilig en doelmatig uitvoeren van de ambities omtrent kernenergie en het behalen van de operationele doelstellingen van het perceel. Aandachtspunt dat de lasten niet structureel worden.
Kernenergie		Elektriciteit	Ondersteuning ontwikkeling SMR's	EZK	3,100	Middelen worden toegekend onder voorbehoud van een nadere uitwerking van de maatregel.	Deels toekennen. Voldoet deels aan voorwaarde. Daarom wordt € 3.1 mln. toegekend (middelen voor 2023/2024, met uitzondering van 2.1 van de 5 mln.) en € 61.9 mln. gereserveerd voor het MJP 2025. De maatregel komt voort uit de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat. In het addendum is een knip gemaakt tussen 2023/2024 middelen (opnemen MJP2024) en latere jaren (MJP2025). Voldoende uitgewerkt om middelen over te hevelen voor de voorbereiding van de subsidieregeling, maar nut en noodzaak van de subsidieregeling nog onvoldoende onderbouwd. Deze loopt mee in het besluitvormingsproces MJP 2025, zodat er meer tijd is voor de uitwerking van de subsidiemaatregel.
Kernenergie		Elektriciteit	Ondersteuning ontwikkeling SMR's	EZK	61,900	Middelen worden toegekend onder voorbehoud van een nadere uitwerking van de maatregel.	Reserveren voor het MJP 2025.
CO₂-vrije gascentrales							
CO ₂ -vrije gascentrales		Elektriciteit	Subsidieregeling CO ₂ -vrije gascentrales	EZK	984,000	Bijmenging van CO ₂ -vrije energiedragers wordt opgenomen als subsidievoorwaarde in de subsidieregeling voor ombouw van gascentrales naar CO ₂ -vrij-ready. Het exacte bijmengpercentage wordt nader bepaald in de uitwerking van de regeling. Een mogelijke CO ₂ -vrije energiedrager is bijvoorbeeld waterstof.	Reserveren voor MJP 2025. Aan de voorwaarde voor de toekenning (€ 400 mln.) is nog niet voldaan. Een verdere uitwerking van de maatregel is nodig. De voorgestelde subsidieregeling beoogt investeringssteun te bieden bij de ombouw (of mogelijk nieuwbouw) van bestaande elektriciteitscentrales zodat de centrales CO ₂ -vrij kunnen opereren zodra een CO ₂ -vrije energiedrager, zoals waterstof, beschikbaar komt. Het gaat hierbij om het versneld klaarzetten t.o.v. de verplichting vanuit de EU (per 2040). Maatregel draagt bij aan broeikasgasneutrale energievoorziening, maar afweging is nodig of alle middelen noodzakelijk zijn voor het versneld klaarzetten. Omdat nog niet aan de voorwaarden voldaan is, wordt de toekenning uit het ontwerp-MJP ter hoogte van € 400 mln. als reservering samen met de bestaande reservering van € 584 mln. meegenomen naar het MJP 2025.
Energie-infrastructuur							
Energie-infrastructuur		Gebouwde omgeving	Nationale subsidieregeling warmtenetten	EZK	400,000		Toekennen. Past bij de doelen van het fonds en voldoet aan de criteria. Sluit aan bij het doel van uitrol nationale warmtenetten. In de regeling worden criteria gehanteerd waardoor inefficiëntie en oversubsidiëring zo veel mogelijk wordt voorkomen. Uitvoering regeling sluit aan bij de nog in te gaan nieuwe Wet collectieve warmte, omdat de regeling in samenhang met die wet doelmatiger kan worden uitgevoerd. Er is nog wel onzekerheid over tijdige uitvoering van de wet en of er voldoende animo voor de subsidieregeling is. Daarom wordt een eerst gedeelte toegekend (bovenop de al toegekende middelen in 2023) en wordt de rest gereserveerd (zie hieronder).
Energie-infrastructuur		Gebouwde omgeving	Nationale subsidieregeling warmtenetten	EZK	1,000,002		Reserveren voor MJP 2025.
Energie-infrastructuur		Sectoroverstijgend	Waterstofnetwerk op zee	EZK	50,000		Toekennen. Past bij de doelen van het fonds en voldoet aan de criteria. Uitrol waterstof is een van de doelstellingen van het perceel. Deze infra is nog niet gereguleerd. Middelen zijn bedoeld zodat Gasunie kan starten. Resterende benodigde middelen moeten nog verder uitgewerkt en onderbouwd, in samenhang met het NPE. Daar kan een nieuwe aanvraag voor worden ingediend bij het MJP 2025.
Energie-infrastructuur		Sectoroverstijgend	De-risken grootschalige waterstofopslag	EZK	125,000		Toekennen. Grootschalige waterstofopslag is nodig voor functioneren van het waterstofsysteem. De middelen (€ 125 mln.) zijn bedoeld om nieuwe opslagcavernes te ontwikkelen waar waterstof kan worden opgeslagen. Er wordt een reservering opgenomen in het MJP 2025 voor € 125 mln. ten behoeve van extra cavernes, indien daar middelen voor nodig zijn. Er is momenteel nog geen duidelijkheid over hoeveel zoutcavernes nodig zijn gegeven de GW-doelen voor waterstof voor 2030 en de gebruikersprofielen van de industrie.
Energie-infrastructuur		Sectoroverstijgend	De-risken grootschalige waterstofopslag	EZK	125,000		Reserveren voor het MJP 2025.
Energie-infrastructuur		Mobiliteit	Laadinfrastructuur voor wegvervoer	I&W	403,800		Toekennen. Draagt bij aan de doelen van het fonds en het perceel omtrent uitrol en laadinfra. De maatregelen zijn gericht op het realiseren van voldoende laadcapaciteit. Daarnaast wordt ondersteuning geboden aan mitigerende maatregelen die genomen kunnen worden bij afwezigheid van voldoende netcapaciteit, wat ook een grotere rol speelt bij de verduurzamingsmaatregelen.

Energie-infrastructuur	Mobiliteit	Laadinfra bouw	I&W	120,000		Toekennen. Maatregelen zijn gericht op uitrol laadinfra in de bouw. Dit zorgt voor grotere hoeveelheid laadpalen in de bouw en tegelijkertijd vermindering van de uitstoot van stikstof. Hiermee kunnen bouwprojecten doorgang vinden. Afhankelijk van verloop maatregel of verder overheidsingrijpen noodzakelijk is na deze maatregel/toekennen. Dit wordt ook bevestigd in de PBL-reflectie.
Energie-infrastructuur	Mobiliteit	Laadinfra walstroom	I&W	40,000		Toekennen. Draagt bij aan verduurzaming scheepvaart. Toekennen € 40 mln. t.b.v. voldoen aan verplichting van de EU AFIR-regels. Bezien bij MJP 2025 of er hierna nog aanvullende middelen nodig zijn.
Energie-infrastructuur	Sectoroverstijgend	Toekomstbestendigheid energienetwerken (netcapaciteit)	EZK	84,000		Toekennen. Het gaat hierbij op versterking van capaciteit bij provincies en mogelijk regiogemeenten om het voorbereidingstraject van netverzoeken en uitbreidingen te versnellen. De middelen zijn bedoeld voor 2024 en 2025. In 2025 wordt het onderzoek van de Raad voor Openbaar Bestuur ten behoeve van de uitvoeringslasten Klimaatakkoord herijkt. Eventuele verdere kosten voor dit onderdeel kunnen daarbij worden meegenomen. Bij subsidieregeling fixers en vergoeden onrendabele top is nadere onderbouwing nodig hoe dit additioneel is aan middelen voor versnellen procedures en wat er precies voor onrendabele top wordt gefinancierd. Hierbij dient ook gekeken te worden naar overlap met het voorstel over stimulering van energy hubs. Dit vergt een nadere uitwerking.
Energie-infrastructuur	Sectoroverstijgend	Randvoorwaarden technische arbeidsmarkt	EZK	30,000		Toekennen. Draagt bij aan doelstelling perceel, voldoende arbeidskracht is een randvoorwaarde om verdere uitrol elektriciteitsnet mogelijk te maken.
Energie-infrastructuur	Sectoroverstijgend	Coördinatie MIEK-projecten	EZK	7,000		Toekennen. Draagt bij aan uitrol waterstof. Het waarborgen van de hoofdstructuur voor transport van stoffen via (buis)leidingen is daarnaast aangemerkt als een zaak van nationaal belang in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Middelen worden toegekend voor het eerste jaar zodat het projectteam aan de slag kan en de regeling generieker kan maken, zodat meer projecten mee kunnen doen die aangemerkt zijn als zaak van nationaal belang.
Energie-infrastructuur	Landbouw	Distributienetten glastuinbouw	LNV	300,000	(1) Restemissiedoel van 4,3 Mton en de voorwaarden zoals geformuleerd door fondsbeheer; (2) Nadere uitwerking van de hoogte van de onrendabele top o.b.v. de uitkomsten van onderzoeken; (3) Nadere uitwerking van fiscale vergroeningsmaatregelen voor de glastuinbouw; (4) Nadere uitwerking van de doelmatige vormgeving van de maatregel; (5) Nadere uitwerking van opname van een toekomstbestendigheidstoets in de regeling om stranded assets te voorkomen.	Toekennen. Voldoet aan voorwaarden. (1) Voldoet. Maatregel is nodig om glastuinbouwbedrijven over te kunnen laten stappen op duurzame warmte. Voldoende infrastructuur daarvoor is essentieel. Dit voorstel voorziet in een regeling die dat mogelijk maakt. Het restemissiedoel van 4,3 Mton is aangekondigd in het Klimaatpakket bij de Voorjaarsnota 2023. (2) Voldoet. Er wordt een methode uit het onderzoeksrapport gekozen om bepaling van de onrendabele top te doen. (3) Voldoet. In de augustusbesluitvorming is besloten dat de fiscale maatregelen voor de glastuinbouw doorgang vinden. (4) Voldoet. De regeling is in concept gedeeld en op basis van scenario's van onderzoeksrapport. (5) Voldoet. In het addendum is voldoende onderbouwd waarom indiener niet kiest voor een toekomstbestendigheidstoets (regio-toets genoemd in het fiche). Stranded assets worden voorkomen doordat ook private investeringen nodig zijn (maximum subsidiepercentage is 45%).
Energie-infrastructuur	Elektriciteit	Demand Side Response (DSR) in eindgebruikerssectoren	EZK	9,324	Onder voorbehoud van een nadere uitwerking van de maatregel.	Reserveren voor MJP 2025. Niet aan voorwaarde voldaan, want er is geen addendum ingediend. Een verdere uitwerking van de maatregel en de voorwaarde volgt bij het MJP 2025. Maatregel geeft huishoudens inzicht in hun verbruik en raadt ze opties aan om slimmer energie te gebruiken en besparen.
Energie-infrastructuur	Elektriciteit	Aanvullende inzet voor zonne-energie op gebouwen	EZK	222,498	Samenhang met het vastleggen en committeren aan het streefdoel klimaatneutrale elektriciteitssector in 2035.	Reservering voor MJP 2025. Reservering is opgenomen n.a.v. de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat. Het betreft een maatregel die verdere uitrol van zon op dak mogelijk maakt. Hierdoor komen er op nog meer gebouwen in Nederland zonnepanelen, hetgeen bijdraagt aan de hoeveelheid duurzame elektriciteit.
Energie-infrastructuur	Elektriciteit	Realisatie van 3 GW zon op zee in 2030	EZK	44,499		Toekennen. Maatregel is opgenomen n.a.v. de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat. Maatregel geeft innovatiemiddelen aan projecten voor zonnepanelen op zee, tussen windparken. Ruimtelijk gezien een slimme oplossing en zorgt voor meer hernieuwbare elektriciteitsopwekking. Er zijn geen voorwaarden gesteld bij deze maatregel. Wel is aan fiche-indiener gevraagd of bij onderdeel financiële reeksen het complete overzicht gegeven kan worden: naast uitgaven zijn er ook gederfde inkomsten voor Staat (ondanks dat dit niets kost uit het Klimaatfonds). Dit overzicht is gegeven. De gederfde inkomsten staan los van het onderzoeksgeld dat op basis van dit fiche wordt overgeboekt.
Energie-infrastructuur	Elektriciteit	Invoering batterijverplichting voor zonneparken	EZK	416,600	Samenhang met het vastleggen en committeren aan het streefdoel klimaatneutrale elektriciteitssector in 2035.	Reserveren voor MJP 2025. Maatregel is opgenomen n.a.v. de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat. Maatregel betreft ondersteuning bij invoering van een verplichting tot het plaatsen van batterijen bij grootschalige zonneparken. Batterijen kunnen het elektriciteitsnet ontlasten en zorgen ervoor dat er meer hernieuwbare elektriciteit gebruikt kan worden op momenten dat het nodig is.
Energie-infrastructuur	Elektriciteit	Efficiëntere benutting elektriciteitsnetten	EZK	166,432		Toekennen. Maatregel is opgenomen n.a.v. de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat. Maatregel is bedoeld om slimmer om te gaan met huidige netcapaciteit en te zorgen dat netcongestie zoveel mogelijk verminderd wordt. Er zijn geen voorwaarden gesteld bij deze maatregel. Wel is aan fiche-indiener gevraagd om een klappende kas- en verplichtingenreeks. Ook is gevraagd of er een toelichting kan komen op de uitsplitsing van de reeks. Deze zijn beide aangeleverd.
Energie-infrastructuur	Elektriciteit	EBN: versnellen onderzoek CCS	EZK	45,000		Toekennen. Maatregel is opgenomen n.a.v. de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat. De maatregel stelt Energiebeheer Nederland (EBN) in staat onderzoek te doen naar (nieuwe) locaties voor ondergrondse opslag van CO ₂ (CCS). CCS is een noodzakelijk voor snelle broeikasgasreductie in o.a. de industrie. Er zijn geen voorwaarden gesteld bij deze maatregel. Kasreeks is realistisch (begint al in 2023). Projecten liggen klaar om uitgevoerd te worden.
Vroege fase opschaling						
Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Elektrolyse, onshore: 50 MW	EZK	249,900	Middelen (€249,9 mln.) worden toegekend onder voorbehoud dat er voldoende voortgang is geboekt ten aanzien van afnameverplichting.	Toekennen. Voldoet aan voorwaarde. Voorstel verschuift de dekking van een bestaande stimuleringsregeling voor kleine waterstofprojecten op land van de DEI-regeling naar het Klimaatfonds. Voorwaarde van de afnameverplichting is bij nader inzien niet logisch om aan deze maatregel te koppelen, het betreft immers alleen verschuiving van dekking van de DEI naar het Klimaatfonds voor een eerder goedgekeurde maatregel. Daarom wordt de voorwaarde losgelaten.

Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW	EZK	1.000,000	(1) een nadere uitwerking van het instrument; (2) een positieve staatssteuntoets; (3) dat in de opzet van de regeling geborgd wordt dat de inzichten worden meegenomen van elektrolyse, onshore 50 MW; (4) dat een realistische inschatting gemaakt wordt van de CO ₂ -emissiereductie (PBL vindt de huidige inschatting aan de hoge kant); (5) dat kennisdeling als vereiste wordt opgenomen in de subsidieregeling; en (6) dat er een marktstudie komt om vraag- en aanbodmarkt in kaart te brengen zodat beter gestuurd kan worden op de instrumentenmix. (7) Tevens dient er voldoende voortgang te zijn geboekt ten aanzien van afnameverplichting.	Toekennen. Elektrolyse draagt bij aan de opschaling van waterstof, een benodigde energiedrager in het toekomstige energiesysteem. Het instrument en de regeling zijn nader uitgewerkt en de parameters en randvoorwaarden zijn beter in beeld. Echter is de afnameverplichting van waterstof nog niet in werking getreden. Deze is alleen aangekondigd en hier wordt aan gewerkt. Hierbij geldt dat een afnameverplichting voor gebruik van hernieuwbare waterstof in de industrie in 2030 onmisbaar is om het Europese RED-doel te halen (42% van waterstofgebruik in industrie moet hernieuwbaar zijn in 2030, en 60% in 2035). Normaliter is alleen aankondiging van een normering voldoende om vanuit het Klimaatfonds over te gaan op overheveling voor ondersteuning van de onrendabele top. Echter geeft de RED-verplichting zekerheid dat er normering zal komen. (1) Voldoet. Maatregel betreft ondersteuning voor grote waterstofprojecten op land. Deze zijn nodig voor de toekomstige waterstofeconomie. Nadere uitwerking is middels het addendum gedaan. Het onderdeel Djewels, een specifiek waterstofproject, dat was opgenomen in het addendum is afgewezen: deze is eerder als los voorstel afgewezen en indien deze niet past onder de generieke regeling voor opschaling dan past deze niet bij de doelstelling van het perceel omdat het geen opschaling betreft van generieke technologie. Er kunnen uit dit toegekende budget voor algemene opschaling geen middelen voor specifieke individuele projecten worden uitgehoekt. (2) Voldoet. Voldoende comfort bij deze voorwaarde door afdoende zicht op positieve beoordeling van de Europese Commissie.; (3) Voldoet. Regeling wordt variant van kleinere opschalingsregeling en zowel in opzet als in de tijd (volgordelijkheid van projecten) zijn leereffecten dus geborgd. (4) Voldoet. In het addendum is een nieuwe, accuratere inschatting gegeven. (5) Voldoet. kennisdeling wordt geborgd in de regeling, waardoor leereffecten ontstaan. (6) Voldoet. In het najaar komt er een brief waarin het ontwerp van de belangrijkste instrumenten voor de opschaling van waterstof wordt beschreven. Hierin is studie meegenomen. (7) Voldoet nog niet. De afnameverplichting is nog niet voldoende uitgewerkt of in werking, maar middelen voor waterstofopshaling zijn urgent vanwege de planning voor tendering van Nederlandse windparken op zee. Uitstel van overheveling door de middelen door te schuiven naar MJP 2025 leidt ertoe dat de koppeling met de tenders voor windparken wordt gemist in 2024. Dit brengt direct het doelbereik van de maatregel in gevaar. Ontwikkelaars van windparken zullen namelijk direct na gunning contracten voor verkoop van hun elektriciteit afsluiten. Waterstofproducenten hebben in 2024 al zekerheid nodig over hun inkomsten (subsidie) zodat zij voor hun elektrolyseproject een contract kunnen afsluiten. Daarom wordt eenmalig een uitzondering gemaakt op de voorwaarde. De voorwaarde blijft staan voor de reservering.
Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW	EZK	3.900,000	(1) een nadere uitwerking van het instrument; (2) een positieve staatssteuntoets; (3) dat in de opzet van de regeling geborgd wordt dat de inzichten worden meegenomen van elektrolyse, onshore 50 MW; (4) dat een realistische inschatting gemaakt wordt van de CO ₂ -emissiereductie (PBL vindt de huidige inschatting aan de hoge kant); (5) dat kennisdeling als vereiste wordt opgenomen in de subsidieregeling; en (6) dat er een marktstudie komt om vraag- en aanbodmarkt in kaart te brengen zodat beter gestuurd kan worden op de instrumentenmix. (7) Tevens dient er voldoende voortgang te zijn geboekt ten aanzien van afnameverplichting.	Reserveren voor MJP 2025.
Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Elektrolyse, offshore: <=100 MW (CAPEX)	EZK	380,000	(1) een nader uitgewerkt bestedingsplan; (2) het opnemen van kennisdeling als vereiste in de subsidieregeling en (3) er dient voldoende voortgang te zijn geboekt ten aanzien van afnameverplichting.	Toekennen. Voldoet aan voorwaarden. (1) Voldoet. Maatregel betreft een demonstratieproject voor elektrolyse op zee (Demo 1). Waterstofproductie op zee zal gezien de steeds grotere afstand tussen windparken en de kustlijn belangrijker worden. Onderbouwing voldoende om middelen voor 2024 over te hevelen. Uitgebreider bestedingsplan volgt in Q4 van 2023. (2) Voldoet. Demo's volgen na elkaar en lessen worden gedeeld; (3) Voldoet. Betreft een demonstratieproject bedoeld voor onderzoek en opstart, voorwaarde wordt daarom losgelaten. Volledige € 380 mln. wordt overgeheveld.
Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Elektrolyse, offshore: 500 MW (CAPEX + OPEX)	EZK	250,000	(1) In de regeling moet worden geborgd dat de inzichten worden meegenomen van elektrolyse, offshore <=100MW; (2) Er dient voldoende voortgang te zijn geboekt ten aanzien van afnameverplichting.	Reserveren voor MJP 2025. Betreft een groter demonstratieproject voor elektrolyse op zee (Demo 2). Demo 2 volgt na Demo 1. Middelen voor deze tweede demo zijn nog niet nodig in 2024 en kunnen dus meelopen in MJP 2025. In de regeling zullen de lessen van de demo <=100 MW worden geïncorporeerd. De voorwaarde van de afnameverplichting staat los van kennis- en onderzoekskosten. Feitelijk betreft het hier een groter demonstratieproject voor kennisvergaring, dat voortbouwt op de demo <= 100 MW. Gegeven dat Demo 1 (<=100 MW) eerst gerealiseerd zal worden, worden middelen nog niet overgeheveld. Daarom wordt de toekennen niet overgeheveld en opgeteld bij de reservering voor MJP 2025, die daarmee € 1.400 mln. wordt.
Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Elektrolyse, offshore: 500 MW (CAPEX + OPEX)	EZK	1.150,000	(1) In de regeling moet worden geborgd dat de inzichten worden meegenomen van elektrolyse, offshore <=100MW; (2) Er dient voldoende voortgang te zijn geboekt ten aanzien van afnameverplichting.	Reserveren voor het MJP 2025.
Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	H2Global, import van groene waterstof	EZK	300,000	Er moet voldoende voortgang zijn geboekt ten aanzien van afnameverplichting.	Toekennen. Voldoet aan voorwaarden. Voorstel betreft een internationale samenwerking (met Duitsland) voor import van groene waterstof. Deze import zal nodig zijn voor gebruik in Nederland en Duitsland. Middelen zijn urgent en uitstel betekent afstel vanwege de budgettaire tijdslijnen en kaders in het buitenland. Daarom wordt de voorwaarde losgelaten bij dit voorstel. Tevens gaat het hier niet om ondersteuning van productie, waarbij een afnameverplichting een logische koppeling is, maar om import.
Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Elektrolyse: kennisplatform offshore en ketenbrede consortia	EZK	2,000	Er moet voldoende voortgang zijn geboekt ten aanzien van afnameverplichting.	Toekennen. Voldoet aan voorwaarden. Voorstel betreft onderzoeks- en opstartkosten voor een kennisplatform voor elektrolyse waar geleerde lessen gedeeld kunnen worden. Hierdoor kunnen toekomstige projecten efficiënter gerealiseerd worden. Voor onderzoeks- en opstartkosten is een koppeling met een afnameverplichting bij nader inzien niet logisch. Daarom wordt deze voorwaarde hier losgelaten.
Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Vergassing: stimuleren projecten vergassing 1e en 2e fase	EZK	100,000	(1) een positieve staatssteuntoets; (2) een nadere uitwerking van de kasreeks wanneer meer bekend is welke projecten een aanvraag indienen; (3) het betrekken van de maatregel duurzame luchtvaartbrandstof bij de nadere uitwerking; en (4) een realistische inschatting van de CO ₂ -emissiereductie. (5) Tevens dient de bijmengverplichting groen gas voldoende te zijn uitgewerkt.	Deels toekennen. Voldoet deels aan voorwaarden. Uit biogrondstoffen wordt bijvoorbeeld hernieuwbare brandstof gemaakt, zoals groen gas. Dat is nodig om de Nederlandse samenleving te verduurzamen en het aardgasverbruik te verminderen. De bijmengverplichting is nog niet in werking getreden maar al wel voldoende uitgewerkt om een eerste deel van de middelen voor uitrolondersteuning over te hevelen voor fase 1. Daarom wordt € 100 mln. van de toekenning van € 300 mln. overgeheveld. Het restant van de toekenning (€ 200 mln.) wordt opgeteld bij de reservering voor MJP 2025, die daarmee € 500 mln. wordt. (1) Voldoet T.a.v. staatssteun: het bedrag blijft binnen de AGV-kaders, daarom bestaan er geen belemmeringen v.w.b. staatssteun. (2) Voldoet. Kasreeks ingevoegd en marktonderzoek gedaan. (3) Voldoet. Luchtvaartbrandstoffen vallen onder de regeling. (4) Voldoet. Uitgebreide berekening gemaakt van emissiereductie. (5) Voldoet deels. De vormgeving van de bijmengverplichting wordt momenteel verder uitgewerkt. De Kamer is voor het zomerreces geïnformeerd over de definitieve vormgeving van de regeling. Het streven is om het wetsvoorstel uiterlijk aan het einde van de zomer gereed te hebben voor consultatie, zodat de verplichting conform planning in 2025 in kan gaan. Hierdoor is er voldoende zekerheid om een deel van de middelen over te maken (€ 100 mln.) De overige € 200 mln. schuift als reservering naar MJP 2025.
Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Vergassing: stimuleren projecten vergassing 1e en 2e fase	EZK	500,000	(1) een positieve staatssteuntoets; (2) een nadere uitwerking van de kasreeks wanneer meer bekend is welke projecten een aanvraag indienen; (3) het betrekken van de maatregel duurzame luchtvaartbrandstof bij de nadere uitwerking; en (4) een realistische inschatting van de CO ₂ -emissiereductie. (5) Tevens dient de bijmengverplichting groen gas voldoende te zijn uitgewerkt.	Reserveren voor MJP 2025.

Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Vergassing: expertisecentrum, organisatie, haalbaarheidsstudies	EZK	25,000	De bijmengverplichting groen gas moet voldoende zijn uitgewerkt.	Toekennen. Voldoet aan voorwaarde. Voorstel betreft onderzoeks- en opstartkosten voor een expertisecentrum voor vergassing waar geleerde lessen en kennis gedeeld kunnen worden. Hierdoor kunnen toekomstige projecten efficiënter gerealiseerd worden. Voor onderzoeks- en opstartkosten is een koppeling met een bijmengverplichting bij nader inzien niet logisch. Daarom wordt deze voorwaarde losgelaten.
Vroege fase opschaling	Gebouwde omgeving	Geothermie, lage temperatuur	EZK	100,000	Het voorkomen van overlap van stimulering middels de SDE++.	Toekennen. Voldoet aan voorwaarde. Voorstel betreft uitbreiding van aardwarmte in o.a. de gebouwde omgeving zodat meer duurzame warmte beschikbaar komt voor o.a. huishoudens. Er is een inventarisatie gemaakt van mogelijkheden hoe overlap in stimulering via de SDE++ voorkomen kan worden. Overlap met de SDE++ wordt voorkomen doordat de ontvangen middelen uit het Klimaatfonds voor pilotprojecten bij succesvolle uitrol worden verrekend met eventuele toekomstige subsidie uit de SDE++ in een latere fase.
Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Geothermie, hoge temperatuur	EZK	52,000	Het voorkomen van overlap van de stimulering middels de SDE++.	Toekennen. Voldoet aan voorwaarde. Voorstel betreft een pilotboring voor aardwarmte zodat meer duurzame warmte beschikbaar komt voor o.a. afnemers die hoge temperatuur warmte nodig hebben. Er is een inventarisatie gemaakt van mogelijkheden hoe overlap in stimulering via de SDE++ voorkomen kan worden. Overlap met de SDE++ wordt voorkomen doordat de ontvangen middelen uit het Klimaatfonds voor pilotprojecten bij succesvolle uitrol worden verrekend met eventuele toekomstige subsidie uit de SDE++ in een latere fase.
Vroege fase opschaling	Circulaire economie	Continuering DEI+CE	I&W	55,192		Toekennen. Maatregel betreft voortzetting van de bestaande regeling DEI+CE voor circulaire projecten. Alleen de correcte kasreeks ontbrak nog in het addendum, deze is uitgevraagd en geleverd. Dit voorstel was al eerder ingediend bij het fonds maar is bij de voorjaarsbeluivorming klimaat definitief toegevoegd vanwege belang van ondersteuning voor circulariteit.
Vroege fase opschaling	Circulaire economie	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	I&W	69,100	(1) een nadere uitwerking van de ondersteuning, (2) dat de maatregel plastics normering voldoende is uitgewerkt en (3) er zicht is op volwaardige prikkels voor recycling door CO ₂ -beprijzing bij AVI's.	Deels toekennen. Voldoet deels aan voorwaarde. Voorstel betreft ondersteuning voor projecten die plastic recycleren en bestaat uit drie delen: ondersteuning NRK-projecten (rubber en kunststof), de programmajoin design voor recycling (onderzoekskosten) en ondersteuning via de DEI en VEKI (uitrolondersteuning). De plasticsnormering is nog niet in werking getreden maar is al voldoende uitgewerkt om de opstart- en onderzoekskosten van de ondersteuning (€ 69,1 mln., de middelen voor NRK-projecten en de programmajoin design voor recycling) over te hevelen. De investeringssubsidie (middelen voor de DEI en VEKI) zal samen met het oorspronkelijk gereserveerde bedrag als reservering (totaal € 197,9 mln.) worden meegenomen naar MJP 2025. Maatregel is opgenomen n.a.v. de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat en komt voort uit drie andere maatregelen die waren ingediend voor het MJP 2024 maar geen middelen ontvangen.
Vroege fase opschaling	Circulaire economie	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	I&W	197,900	(1) een nadere uitwerking van de ondersteuning, (2) dat de maatregel plastics normering voldoende is uitgewerkt en (3) er zicht is op volwaardige prikkels voor recycling door CO ₂ -beprijzing bij AVI's.	Reserveren voor MJP 2025.
Vroege fase opschaling	Circulaire economie	Bevorderen circulair doen en gedrag	I&W	33,700		Toekennen. Maatregel is opgenomen n.a.v. de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat. Betreft maatregel die het burgers en bedrijven makkelijker maakt om circulair te leven en produceren. Voorstel komt uit het IBO Klimaat (IBO-fiche 7.3).
Vroege fase opschaling	Circulaire economie	Normering en stimulering biobased bouwen	BZK, LNV, I&W	23,700	De uitwerking van de aanpak en de concrete normering moeten leiden tot voldoende zicht op de ontwikkeling tot een gezonde Nederlandse markt vanaf 2030.	Toekennen. Voldoet aan voorwaarde. Betreft ondersteuning voor biobased bouwen (bouwen met natuurlijke materialen van plantaardige herkomst bijvoorbeeld) in verschillende domeinen. Biobased bouwen draagt bij aan een duurzamere economie en bouwsector. De maatregel bevat middelen voor de begrotingen van EZK (€ 19,3 mln.), BZK (€ 1,4 mln.) I&W (€ 3 mln.) en LNV (€ 1,3 mln.). Voor het deel van de begroting voor LNV ter hoogte van € 1,3 mln. geldt dat deze middelen reeds zijn toegekend maar per abus pas bij de voorjaarsbesluitvorming van 2024 worden overgeheveld naar de LNV-begroting. Derhalve zijn deze middelen vooralsnog opgenomen als reservering. Het onderdeel GWW is met name doelmatig in combinatie met normering, daarom worden alleen de eerste middelen (I&W, 3 mln.) t.b.v. opstart- en onderzoekskosten overgeheveld. Resterende deel loopt mee met het MJP 2025.
Vroege fase opschaling	Circulaire economie	Normering en stimulering biobased bouwen	BZK	175,002	De uitwerking van de aanpak en de concrete normering moeten leiden tot voldoende zicht op de ontwikkeling tot een gezonde Nederlandse markt vanaf 2030.	Reserveren voor MJP 2025.
Vroege fase opschaling	Mobiliteit	Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart	I&W	178,002	Middelen (€ 178 mln.) worden toegekend onder voorbehoud van een ambitieuze uitwerking verplichting emissielabel binnenvaart en opt-in ETS2 voor de binnenvaart (voorwaarde geldt alleen voor deel van de middelen voor binnenvaart (75 mln), niet voor wegverkeer (103 mln))	Reserveren voor MJP 2025. Maatregel is opgenomen n.a.v. de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat. Betreft een voorstel voor toepassing van waterstof in wegvervoer (transport) en de binnenvaart. Voorstellen dienen nog verder te worden uitgewerkt.
Vroege fase opschaling	Mobiliteit	Verduurzaming zeevaartschepen	I&W	111,252		Reservering voor MJP 2025. Maatregel is opgenomen n.a.v. de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat. Betreft een voorstel voor de ombouw van zeevaartschepen zodat deze gebruik kunnen maken van hernieuwbare brandstoffen. Voorstel dient nader te worden uitgewerkt en wordt bij MJP 2025 bezien.
Vroege fase opschaling	Mobiliteit	Uitbreiden zero-emissiezones voor gemeenten	I&W	6,660		Toekennen. Maatregel is opgenomen n.a.v. de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat. Er wordt een wettelijke mogelijkheid gecreëerd voor gemeenten, waardoor zij uiterlijk in 2030 een zero-emissiezone kunnen instellen voor taxi's, touringcarbussen en brom- en snorfietsen.
Vroege fase opschaling	Mobiliteit	Aanscherpen normen duurzaam inkopen	I&W	30,192	Een nadere uitwerking en aanpassing van de Regeling Bevordering Schone Wegvoertuigen conform het IBO klimaat fiche.	Reserveren voor MJP 2025. Voldoet nog niet aan voorwaarde. Maatregel is opgenomen n.a.v. de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat. Het voorstel betreft middelen voor scherpere normen bij inkoopbeleid van overheden (duurzamere inkoop). Er is een haalbaarheidsstudie van de aanscherping uitgezet bij RVO en is een startnota opgesteld om de regeling aan te passen. De haalbaarheidsstudie wordt dit jaar afgerond, het juridische traject wordt zo spoedig mogelijk ingezet, afhankelijk van de beschikbare juridische capaciteit. Middelen zijn pas in 2026 nodig. Er wordt dus meer tijd gegeven om de plannen nader uit te werken.
Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Verbeterd toezicht en handhaving aangescherpte energiebesparingsplicht	EZK	6,650	Voldoende voortgang t.a.v. de aangescherpte energiebesparingsplicht.	Deels toekennen. Voldoen deels aan voorwaarde. Maatregel is opgenomen n.a.v. de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat. Voorwaarde is dat de energiebesparingsplicht daadwerkelijk wordt aangescherpt, dit is aangekondigd in het pakket Klimaatmaatregelen bij de VJN 2023. Echter is de aangescherpte energiebesparingsplicht nog niet officieel in werking getreden. Daarom wordt de helft van de gevraagde middelen overgeboekt nu (6,65 mln). De andere helft van de middelen (€ 6,67) wordt gereserveerd voor het MJP 2025.
Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Verbeterd toezicht en handhaving aangescherpte energiebesparingsplicht	EZK	6,670	Voldoende voortgang t.a.v. de aangescherpte energiebesparingsplicht.	Reserveren voor het MJP 2025.

Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Algemene reservering handhavings- en uitvoeringskosten	EZK	18,600		Deels toekennen. Deze middelen zijn bedoeld voor uitvoerings- en handhavingskosten voor normerende en beprijzende maatregelen die zijn afgesproken in de voorjaarsbesluitvorming klimaat. Er is besloten om alleen middelen toe te kennen voor maatregelen die hier vanaf 2024 middelen voor nodig hadden en dit goed konden onderbouwen. In de augustusbesluitvorming is nog geen besluit genomen over de aanpassing van de energiebelasting voor het 1,2 Mton pakket en voor de afschaffing vrijstelling voor non-energetisch verbruik van aardgas. Daardoor is voor deze middelen nog niet voldaan aan de voorwaarden. Voor uitvoeringskosten bij de Belastingdienst zijn bij Miljoenennota echter per abuis middelen overgeheveld van het Klimaatfonds naar de begroting van Financiën (totaal € 5,02 mln.), terwijl besluitvorming over twee van de drie betreffende maatregelen nog niet is afgerond en de middelen hiervoor dus nog niet benodigd zijn. Dit wordt bij Voorjaarsnota 2024 gecorrigeerd. Dit in aanmerking nemend is het resterende bedrag voor deze algemene reservering in feite € 77,3 mln.
Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Algemene reservering handhavings- en uitvoeringskosten	EZK	70,200		Reserveren voor het MJP 2025.
Vroege fase opschaling	Sectoroverstijgend	Onderzoek Nationaal Emissieplafond voor ESR-sectoren	FIN	2,000		Toekennen. Maatregel is opgenomen n.a.v. de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat. Het betreft een onderzoek naar een nationaal emissieplafond voor ESR-sectoren. Aan de maatregel waren geen voorwaarden gekoppeld.
Vroege fase opschaling	Landbouw	Correctieregeling duurzame warmte motie Grinwis – Erkens	EZK	60,000		Toekennen. Maatregel is opgenomen n.a.v. de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat. Betreft middelen voor een correctieregeling op de SDE++ voor duurzame warmteprojecten n.a.v. de motie Grinwis-Erkens over dit onderwerp. De correctieregeling wordt uit het Klimaatfonds gedekt. Hierdoor kunnen duurzame warmteprojecten doorgang vinden en wordt gasgebruik vermeden.
Verduurzaming industrie en innovatie mkb						
Verduurzaming industrie en innovatie mkb	Industrie	NIKI (besluitvorming 2022)	EZK	228,000	Hierop zijn dezelfde vijf voorwaarden van toepassing als bij de € 1.000 mln. die hieronder wordt toegelicht.	Toekennen. Voldoet voldoende aan voorwaarden. Het kabinet heeft in 2022 besloten om € 250 mln. aan verplichtingsruimte voor de NIKI beschikbaar te stellen vanaf 2023 en daarvan 22 mln. aan kasmiddelen over te hevelen. Van deze 22 mln. aan kasmiddelen is in 2023 7 mln. gebruikt voor uitvoeringskosten voor de maatwerkaanpak en 1 mln. voor uitvoeringskosten voor de NIKI. Daarmee resterende nog 14 mln aan kasmiddelen. De overige toegekende verplichtingsruimte van € 228 mln. werd nog niet overgeheveld, omdat de plannen eerst verder moesten worden uitgewerkt. Inmiddels is voldoende voortgang geboekt om € 228 mln. over te hevelen, zodat een eerste openstellingsronde van de NIKI kan plaatsvinden (deels gedekt met de 14 mln. aan kasmiddelen die reeds op de begroting van EZK stonden). De dispensatierechten worden voor maatwerkbedrijven ingenomen via de maatwerkaanpak. Bij andere bedrijven geldt deze voorwaarde om uitvoeringstechnische redenen niet. Na een jaar wordt de werking van de NIKI bekeken om bij te sturen indien nodig.
Verduurzaming industrie en innovatie mkb	Industrie	NIKI	EZK	1.000,000	(1) Voor elke ton CO ₂ -reductie waar een bedrijf binnen de NIKI subsidie voor krijgt, wordt gezorgd dat een equivalente ton aan dispensatierechten niet meer beschikbaar is voor andere activiteiten, waardoor deze niet meer verhandelbaar zijn. Momenteel wordt bezien op welke manier dit kan worden geregeld; (2) er wordt onderzocht of het nodig is om een minimale CO ₂ -reductiedrempel in te stellen; (3) in de regeling wordt de voorwaarde opgenomen van een verplicht klimaatplan gericht op klimaatneutraliteit in 2050 met concrete tussendoelstellingen; (4) en in de regeling wordt de voorwaarde opgenomen dat om voor subsidie in aanmerking te komen de activiteiten in NL door een industriële onderneming worden uitgevoerd; (5) Zodra de activiteiten niet meer in NL (kunnen) worden uitgevoerd is de subsidie niet meer beschikbaar voor de betreffende industriële onderneming en wordt de subsidie zo nodig teruggevorderd.	Reserveren voor MJP 2025. (1) Voldoet deels aan voorwaarde. Er wordt een voorwaarde opgenomen in de NIKI-regeling voor maatwerkbedrijven dat zij moeten deelnemen aan een maatwerktraject om in aanmerking te komen voor de subsidie. In de maatwerkafpraak wordt vastgelegd dat de betreffende dispensatierechten niet meer beschikbaar zijn voor het bedrijf voor andere activiteiten, waardoor ze niet meer verhandelbaar zijn. Hierna is voor de maatwerkbedrijven voldaan aan deze voorwaarde. Voor niet-maatwerkbedrijven kan niet worden geborgd dat ze aan de voorwaarde voldoen, maar is aangetoond dat het vanwege juridische en uitvoeringstechnische knelpunten niet haalbaar is. De NIKI zal echter naar verwachting in de praktijk voor een groot deel naar maatwerkbedrijven vanwege de minimale CO ₂ -reductievereisten in de regeling. Daarom wordt in voldoende mate aan de voorwaarde voldaan om de 228 mln. over te hevelen voor een eerste openstellingsronde van de NIKI zoals hierboven toegelicht. De 1.000 mln. wordt meegenomen als reservering naar het MJP 2025. In het voorjaar van 2024 kan besloten worden om hier middelen uit beschikbaar te stellen voor een volgende openstellingsronde, of eerder indien hiertoe noodzaak is, waarbij dit via een Nota van Wijziging aan de Tweede Kamer zal worden voorgelegd. Hierbij zal bekeken worden hoe in de eerste openstellingsronde de wijze waarop deze voorwaarde is ingevuld uitpakt in de praktijk. (2) Voldoet aan voorwaarde. In de regeling wordt een minimale steunbehoefte geëist van 50 mln. en een maximale subsidie-intensiteit van 300 euro per ton CO ₂ -reductie. Dit komt neer op een minimale CO ₂ -reductiedrempel van 167 ton. (3) Voldoet aan voorwaarde. Dit was reeds een voorwaarde en in de motie Kröger/Thijssen wordt ook opgeroepen om dit te regelen. Hieraan is voldaan door in de NIKI-regeling op te nemen dat de aanvraag voor subsidie een omschrijving bevat hoe het NIKI project past binnen de investeringsagenda en vervolgstappen van aanvragen die leiden tot CO ₂ -neutrale bedrijfsvoering in 2050, inclusief de te zetten vervolgstappen die de aanvrager na afloop van het NIKI-project zet. Indien de aanvrager een dergelijk plan niet verstrekt bij aanvraag en het plan niet voldoet aan de gestelde voorwaarden zal de NIKI-aanvraag afgewezen worden. (4) Voldoet aan voorwaarde. Er is opgenomen in de regelingstekst dat een NIKI-project een samenhangend geheel van activiteiten betreft dat wordt uitgevoerd in Nederland door een industriële onderneming. (5) Voldoet aan voorwaarde. NIKI ondersteunt alleen voor daadwerkelijk geleverde CO ₂ -reductie. Als er niet of minder wordt geproduceerd dan wordt er bijgesteld en zo nodig teruggevorderd. NIKI is vormgegeven binnen de algemene bepalingen uit het Kaderbesluit Nationale EZK- en LNV-subsidies. De voorwaarden uit dit besluit zijn daardoor integraal van toepassing en borgen dat er in geval van misbruik of een grote afwijkingen van de subsidieaanvraag subsidie kan worden teruggevorderd. NIKI heeft betrekking op de bouw van een installatie en 10 jaar exploitatie. Het is op basis van dit artikel niet proportioneel om na de looptijd voor activiteiten waarvoor geen subsidie wordt verleent verplichtingen op te leggen. Langdurig commitment om bij te dragen aan een klimaatneutraal Nederland wordt geregeld via het verplichte plan dat moet worden ingediend gericht op klimaatneutraliteit in 2050 (zie bij voorwaarde 3) en in de maatwerkafpraak.
Verduurzaming industrie en innovatie mkb	Industrie	VEKI	EZK	525,000		Toekennen. Past binnen de doelstelling van het fonds en voldoet aan de criteria. Maatregel betreft CO ₂ -reductie door ondersteuning van bestaande technologieën voor procesefficiëntie en energiebesparing. Deze maatregel is ook bedoeld voor het mkb. Er wordt minder goedgekeurd dan aangevraagd om middelen over te houden voor voorstellen voor verduurzaming van het niet-industriële mkb.
Verduurzaming industrie en innovatie mkb	Industrie	Uitvoeringskosten maatwerkafspraken	EZK	66,000	Het opstellen van een bestedingsplan waarin wordt toegelicht hoe voorkomen wordt dat structurele verplichtingen ontstaan, met name bij het inrichten van een expertpool voor vergunningverlening van 40 fte.	Toekennen. Voldoet aan voorwaarde. Maatregel betreft verschillende uitvoeringskosten voor het uitwerken van de maatwerkafspraken met de top 20 uitstoters. In het addendum en in het projectplan van de expertpool vergunningverlening is voldoende uitgewerkt hoe voorkomen wordt dat structurele verplichtingen ontstaan. Het financieel risico van werken met vaste contracten is nadrukkelijk bij de betreffende organisaties gelegd en de organisaties hebben toegelicht hoe zij dit risico zullen mitigeren.
Verduurzaming industrie en innovatie mkb	Industrie	Eventuele maatwerksubsidies	EZK	750,000		Reserveren voor MJP 2025.

Verduurzaming industrie en innovatie mkb	Landbouw	EG-regeling (Energie-efficiëntie Glastuinbouw)	LNV	199,900	(1) Maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder komen niet in aanmerking; (2) De bijdrage uit het Klimaatfonds leidt niet tot een lagere bijdrage van de begroting van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aan deze regeling	Toekennen. Voldoet aan voorwaarden. Maatregel betreft een bestaande regeling voor energie-efficiëntie en -besparingsmaatregelen bij bedrijven, waaronder mkb. De maatregel past dus goed onder de doelstelling van het perceel. (1) Voldoet. In het addendum wordt toegelicht dat de bepalingen die in de EG regeling worden opgenomen ervoor zorgen dat als in 2027 de voorgenomen verhoging van de terugverdientijd binnen de energiebesparingsplicht naar 7 jaar gaat, dat deze dan ook van toepassing wordt in de subsidiërcriteria van de EG regeling. Hiermee is (meer dan) voldaan aan deze voorwaarde. (2) Voldoet. In het addendum wordt toegelicht dat de bijdrage uit het Klimaatfonds niet zal leiden tot een lagere bijdrage van de begroting van LNV in de periode 2023 tot en met 2030 en voor uitfinanciering van 2031 tot en met 2033. Ook wordt aangegeven dat bestedingsplannen gedeeld kunnen worden, ook bekend zijn bij FIN en dat de betreffende reeksen zijn opgenomen in de financiële systemen.
Verduurzaming industrie en innovatie mkb	Industrie	Topsector Energie Haalbaarheidsstudies	EZK	25,000	Onderzoeken of het nodig is om de maximum subsidiebedragen in de regeling substantieel te verhogen om aan te sluiten bij de schaalgrootte van de haalbaarheidsstudies van bedrijven waar maatwerkafspraken mee worden gemaakt.	Toekennen. Voldoet aan voorwaarde. De maatregel betreft een intensivering van een reeds bestaande regeling voor noodzakelijke onderzoeken in verband met mogelijke maatwerkafspraken die uit dit perceel gefinancierd zouden kunnen worden. Er is toegezegd dat de maximumbedragen vanaf 1 april 2024 worden verhoogd van 2 mln. naar 4 mln. bij nieuwe openstelling in 2024. Dit lijkt voldoende voor de meeste studies in het kader van de maatwerkafspraken en niet zodanig hoog dat de middelen door slechts enkele toekenningen kunnen worden uitgeput.
Verduurzaming industrie en innovatie mkb	Industrie	Ophogen perceel VI-MKB incl. correctie EG-regeling	EZK	717,180	Voorwaarden voor toekenning uit deze reservering (€ 717,2 mln.) zijn (1) het vaststellen van doelstelling van maatwerkafspraken op 3,5 Mton extra CO ₂ -reductie in 2030 ten opzichte van de CO ₂ -heffing; (2) het vastleggen dat bij maatwerkafspraken de dispensatierechten voor de afgesproken additionele CO ₂ -reductie niet meer beschikbaar zijn; (3) het ophogen van tarief CO ₂ -heffing per 1-1-2025 passend bij de opgave uit het Coalitieakkoord van 4 Mton (op basis van tariefstudie PBL); (4) het verlengen van de CO ₂ -heffing industrie tot en met 2032 (prijspad op basis van PBL studie); en (5) de ophoging van de minimum CO ₂ -prijs voor de elektriciteitssector en industrie op basis van tariefstudies.	Reserveren voor MJP 2025.
Verduurzaming industrie en innovatie mkb	Circulaire economie	Maatwerksubsidies AVI's	EZK/1&W	222,000		Reserveren voor MJP 2025. Betreft een reservering voor het MJP 2025 voor maatwerk en CO ₂ -reductie bij afvalverbrandingsinstallaties.
Verduurzaming industrie en innovatie mkb	Industrie	Ondersteuning cluster 6	EZK	2,960	Middelen (€ 3 mln.) worden toegekend onder voorwaarde dat de maatregel nader wordt uitgewerkt.	Deels toekennen. Voldoet deels aan voorwaarde. Daarom wordt € 3 mln. toegekend en € 44 mln. gereserveerd voor het Meerjarenprogramma 2025. Uit het fiche blijkt dat er 2 fasen zijn. Fase 1 betreft proceskosten en regionale ondersteuning met o.a. quick scans en fase 2 betreft gerichte ondersteuning van bedrijven bij het nemen van maatregelen en/of het verkrijgen van financiering. De activiteiten zijn helder uitgewerkt, maar slechts op hoofdlijnen. Daarom is besloten om de middelen voor fase 1 voor de eerste drie jaar beschikbaar te tellen, m.u.v. de energiebesparingsonderzoeken die in eerste instantie maar voor één jaar beschikbaar worden gesteld. In totaal gaat het om ca. 3 mln. van fase 1. De rest van de middelen voor fase 1 en de middelen voor fase 2 worden omgezet in een reservering voor het MJP 2025 en kunnen beschikbaar komen bij verdere uitwerking en onderbouwing van de activiteiten.
Verduurzaming industrie en innovatie mkb	Industrie	Ondersteuning cluster 7	EZK	44,031	Middelen (€ 44 mln.) worden toegekend onder voorwaarde dat de maatregel nader wordt uitgewerkt.	Reserveren voor MJP 2025.
Verduurzaming industrie en innovatie mkb	Sectoroverstijgend	Ondersteuning mkb bij aangescherpte Energiebesparingsplicht	EZK	150,000		Reservering voor MJP 2025. Maatregel is opgenomen n.a.v. de integrale voorjaarsbesluitvorming klimaat. Betreft een reservering voor het MJP 2025 voor ondersteuning van midden- en kleinbedrijf bij het voldoen aan de aangescherpte energiebesparingsplicht.
Gebouwde omgeving						
Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Nationaal Isolatie Programma	BZK, EZK	1.694,430		Toekennen. Past bij de doelen van het fonds en voldoet aan de criteria. Maatregel betreft isolatie van woningen. Dit is een belangrijke maatregel om het kabinetdoel van te isoleren woningen te realiseren op een doelmatige en doeltreffende manier. Het draagt daarnaast bij aan de rechtvaardigheid van de energietransitie door inwoners direct te ondersteunen bij hun verduurzamingsopdracht. Opnemen van de middelen die geclaimd worden t/m 2025, zodat meerjarig zekerheid wordt geboden voor voldoende budget. Overige aangevraagde middelen worden omgezet in een reservering van € 1.282,4 mln voor het MJP 2025.
Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Nationaal Isolatie Programma	BZK	1.282,440	Middelen voor de reservering (€ 1.282,44 mln.) worden toegekend onder voorbehoud van een tussentijdse evaluatie op doelmatigheid die conform de evaluatieplanning ISDE in 2025 wordt gehouden. Op deze maatregel is daarnaast een generatietoets uitgevoerd (zie hiervoor de paragraaf over 'besluitvormingsproces'). De aanbevelingen van de generatietoets worden meegenomen bij de verdere uitwerking van de maatregel.	Reserveren voor MJP 2025.
Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Maatschappelijk vastgoed: subsidie DUMAVA	BZK	1.916,000		Toekennen. Past bij de doelen van het fonds en voldoet aan de criteria. Via deze maatregel kan een belangrijk deel van de opgave voor de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed worden ingevuld. Er wordt efficiënt gebruik gemaakt van de middelen die voor deze subsidie worden aangevraagd. Dat komt mede vanwege de reeds actieve normering vanuit de EU: verduurzaming 3% van MaVa per jaar en het uitfaseren van gebouwen met de slechtste energieprestaties. Daarom wordt deze maatregel opgenomen in dit MJP.
Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Maatschappelijk vastgoed: Duurzaam Rijksoverheidsvastgoed	BZK	364,600		Toekennen. Past bij de doelen van het fonds en voldoet aan de criteria. De maatregel betreft een tegemoetkoming van ca. 40% van de kosten die nodig zijn voor de verduurzaming van Rijksoverheidsvastgoed die op een natuurlijk moment staan om gerenoveerd te worden, of als alternatief sloop/nieuwbouw. Dit is een nieuw instrument om extra middelen tussen de departementen met betrekking tot huisvesting te verdelen. Deze middelen zijn nodig om de beleidsdoelen m.b.t. verduurzaming Rijksoverheidsvastgoed te behalen.
Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	BZK, OCW, VWS	127,900		Toekennen. Past bij de doelen van het fonds en voldoet aan de criteria. Het voorstel ziet toe op het ondersteunen van maatschappelijk vastgoed via: 1) het huidige Kennis- en Innovatieplatform Verduurzaming Maatschappelijk vastgoed, die wordt verlengd tot 2030 (vanaf 2030), en 2) de huidige ontzorgingsprogramma's die worden voortgezet en geïntensiveerd. Om de doelen m.b.t. verduurzaming MaVa te behalen is naast subsidie ook ondersteuning nodig van de vastgoedbeheerders. Deze maatregel beoogt die ondersteuning te bieden is daarmee wenselijk om op te nemen.
Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Maatschappelijk vastgoed: revolverend fonds	BZK	299,802		Reserveren voor MJP 2025. De maatregel moet nog (verder) worden uitgewerkt, maar kan naar verwachting doeltreffend zijn om partijen te ondersteunen bij het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed.

Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw	EZK	485,000		Toekennen. Past bij de doelen van het fonds en voldoet aan de criteria. De maatregel is beoogt partijen ertoe aan te zetten om hybride warmtepompen te installeren in bestaande gebouwen. Voor deze maatregel wordt tevens een reservering opgenomen van € 401 mln. in het MJP 2025 onder voorwaarde van de tussentijdse evaluatie op doelmatigheid, die conform de evaluatieplanning ISDE in 2025 wordt gehouden.
Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw	EZK	400,998	Middelen voor de reservering (€ 401 mln.) worden toegekend op basis van de tussentijdse evaluatie op doelmatigheid, die conform de evaluatieplanning ISDE in 2025 wordt gehouden.	Reserveren voor MJP 2025. Maatregel behoeft nadere onderbouwing en uitwerking met betrekking tot doelmatigheid van deze maatregel.
Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Ontzorging en ondersteuning verenigingen van eigenaren	BZK	25,000		Toekennen. Past bij de doelen van het fonds en voldoet aan de criteria. Deze maatregel betreft grotendeels een continuering en intensivering van bestaand beleid. Onderzoek laat zien dat VvE's meer dan andere woningeigenaren achterblijven met verduurzamen. Het doel van deze maatregel is om VvE's te helpen bij de te treffen benodigde verduurzamingsmaatregelen. Deze doelen kunnen niet verwezenlijkt worden met alleen normering of beprijzing.
Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Aanvulling ISDE indien nodig i.c.m. normering Cv-ketels	EZK	100,000		Toekennen. Past bij de doelen van het fonds en voldoet aan de criteria. Maatregel is bedoeld voor het intensiveren van de ISDE-regeling zodat voldoende all electric warmtepompen geïnstalleerd kunnen worden. Het is belangrijk om nu in te zetten op vergaande verduurzaming van gebouwen middels volledige elektrificatie.
Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Aanvulling ISDE indien nodig i.c.m. normering Cv-ketels	EZK	190,002	Middelen voor de reservering (€ 190 mln.) worden toegekend op basis van de tussentijdse evaluatie op doelmatigheid, die conform de evaluatieplanning ISDE in 2025 wordt gehouden en onder de voorwaarden dat de normering inzake vervanging verwarmingsinstallaties vanaf 2026 voldoende is uitgewerkt.	Reserveren voor MJP 2025.
Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Warmtefonds ophogen	BZK	88,000		Toekennen. Past bij de doelen van het fonds en voldoet aan de criteria. Middelen (€ 88 mln.) worden ingezet om de inkomensgrens van het warmtefonds op te hogen en om VvE's in staat te stellen goedkoper te lenen. Door het aanbieden van leningen worden financieringsproblemen opgelost en worden private investeringen zo min mogelijk verdrongen.
Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Warmtefonds ophogen	BZK	211,998	Middelen voor de reservering (€ 212 mln.) worden toegekend onder de voorwaarde dat op basis van het lopende, aan de Tweede Kamer toegezegde (Kamerstuk TZ202209082), onderzoek een positief beeld ontstaat over nut en noodzaak van het onlangs doorgevoerde 0%-rentetarief .	Reserveren voor MJP 2025. Er is meer onderbouwing nodig over de nut en noodzaak van het 0%-rentetarief. Dit onderzoek moet nog worden afgerond.
Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Aanpak kwetsbare wijken en dorpen versterken	BZK	425,000	Maatregel vergt nadere uitwerking	Toekennen. Voldoet aan voorwaarde. Deze middelen worden beschikbaar gesteld aan gemeenten specifiek voor kwetsbare huishoudens. Door deze middelen via gemeenten in te zetten, wordt op een rechtvaardige en doelmatige manier bijgedragen aan de verduurzaming van de gebouwde omgeving.
Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Zon PV in huursector	BZK	100,000	Dat de salderingsregeling wordt afgebouwd en de maatregel nader wordt uitgewerkt.	Reserveren voor MJP 2025. De maatregel is onvoldoende uitgewerkt. Ook heeft de Eerste Kamer nog niet ingestemd met de afbouw van de salderingsregeling.
Gebouwde omgeving	Gebouwde omgeving	Doe-het-zelf-vouchers	BZK	50,000		Toekennen. Past bij de doelen van het fonds en voldoet aan de criteria. Maatregel is ter ondersteuning van huishoudens bij het nemen van isolatiemaatregelen. De inzet op doe-het-zelf heeft als een van de beoogde effecten dat meer maatregelen door woningeigenaren zelf kunnen worden uitgevoerd. Professionele partijen kunnen zich zo beter richten op meer complexe isolatiemaatregelen.